



MĀLŌ O SAMOA

NŪMERA Ā'OGA

SU'EGA AOAQ TAUSAGA 12 A SĀMOA

GAGANA SĀMOA 2023

PEPA FESILI ma TALI

Taimi Fa'atulagaina: 3 Itūla & 10 Minute

FA'ATONUGA

1. E 10 minute e faitau ai ae le'i amataina ona tusi au tali.
2. Tusi lau **Nūmera Ā'oga (SEN)** i le avanoa o lo'o i le tulimanu taumatau pito i luga o le itūlau lenei.
3. **Tali uma fesili.** Tusi tali i avanoa o lo'o i totonu o lenei Pepa.
4. Afai e te mana'omia nisi pepa mo tali, ona fesili lea. Tusi lau Nūmera A'oga (SEN) i pepa fa'aopoopo uma ma tusi manino ai ma nūmera o fesili. Fa'apipi'i uma pepa fa'aopoopo i le vāega o lo'o iai fesili na taliina.

ĀLĀFUA MO MATA'UPU 'AO'AOINA		Itūlau	Taimi (min)	Togi
ĀLĀFUA 1	VĀEGA 'ESE'ESE O LE GAGANA	2 – 3	15	9
ĀLĀFUA 2	A'OINA 'O LE GAGANA	4 – 7	30	16
ĀLĀFUA 3	FA'AMAUMAUGA MA FETUFAĀ'IGA	8 – 11	30	16
ĀLĀFUA 4	FESO'OTA'IGA I ALAFA'ASALALAU	12 – 15	35	21
ĀLĀFUA 5	AGANU'U A SĀMOA	16 – 19	40	22
ĀLĀFUA 6	TA'ALOGA MA FA'AFIIFIAGA	20 – 22	30	16
AOFAI'GA			180	100

Siaki lau Pepa po'o atoa itūlau mai le 2 – 23 ma o lo'o iai lomiga i itulau uma.

TU'U LE PEPA LENEI I LE FAISU'EGA PE'Ā MAE'A LE SU'EGA.

FA'ATONUUA: O fesili uma o le vāega lenei o lo'o agai tonu i vāega 'ese'ese o le Gagana. Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo le Fesili 1.

1. Na alu Ana i Apia e fa'atau ae nofo Sina e tapena le fale.

O le ā se so'ofuaiupu o lo'o i le fuai'upu o i luga?

- A. alu
- E. Apia
- I. ae
- O. nofo

Tomai Ausia 1

Fa'atonuga: Tali fesili o mulimuli mai i avanoa ua saunia.

2. Fa'amālamalama mai le Gagana Fa'aaloalo ma fa'ailoa mai ni taga e fai pe a ui i luma o tagata.

Tomai 'Ausia 2

3. Na tōfia oe e le faiā'oga e fai lau tautalaga i le 'autū; "O suiga i le tautatala a tagata Sāmoa i la latou gagana". Tusi lelei mai lau tautalaga sa fai.

Tomai 'Ausia 4

4. Fa'amatala mai uiga lasi o le upu 'moa'.

Tomai 'Ausia 2

FA'ATONUAGA: O fesili o le vāega lenei e fa'atatau lea i le mālmalamaga lautele o le fanau i le a'oina o le gagana.

Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo Fesili 5 ma le 6.

Faitau le tala ia mālmalama ona tali lea o fesili o lo'o mulimuli mai.

1. Ua o'u mafaufau i le tasi po, na 'ou va'aia ai le **fa'alao o le masina**, na 'ou savali mai ai i le faletele o lo'o tofafā ai ou mātua. Ua fa'atā'oto moega ae 'ou tofu mai loa a'o save'u lana **magālafu**. Ua 'ou saofa'i i lalo ona fa'apea mai lea;

4. "Ioage, o le a le mea ua kupu ua e sau ai ua **kugeva le afiafi?**"

Na fa'amanumi lo'u muāulu ona tali atu lea;

"Ioe lo'u tamā, ua 'ou iloa ua e matua ma ua le toe lava lou malosi.

8. Ou te mana'o e fa'asino mai le mea e te ta'oto ai, 'auā e tatau ona 'ou mālmalama 'auā o a'u e matua. Ua tatau fo'i ona e se'e i le suafa Tūmaugamamao, o le suafa tamālī'i sa'o o lo tatou 'āiga, ae ui mai lau 'ula ia te a'u i le suafa Lupese'ema. O a'u e faia ou 'upu. Ua lava fo'i lo'u iloa i le aganu'u e tausi ai le 'āiga. O lenei ua fa sefulu o'u tausaga. O le a sou manatu?"

14. Ua luelue le ulu o lo'u tama. Na 'ou iloa lelei le fa'ataliga tuli i lo'u mana'o. Ua 'ou fesiligia ai sona alofa i lona atalii matua o lo'o asu le ipuvai i le 'āiga.

17. Ua tu'u lana mulitapa'a i le tālefulefu ona pulato'a mai lea ia te a'u ma fa'apea mai;

19. "Fa'afetai loane o lea ua o'u maua atu le 'a'ano o lou mana'o. Va'ai oe atali'i, o le foafoaga e le Atua o Sāmoa, na tapena fa'afafine tō'aga. O Sāmoa o le auuliuli tautua. E tūgā lou mana'o, ae va'ai 'oe atali'i, ua e talanoa mai i le mea e le o'o iai so'u iloa ma so'u malosi. O lona uiga ua e sau e ēneēne lo'u pute ma sufi fa'atamaititi lou tamā. Ioane **'aua e te tagofua ae le tōlegā**. Sema sou taeao. Tainoino!"

24. Na tu i luga lo'u tamā ma savali i lona moega ma ta'oto, ae 'ou tu fo'i a'u ia ma savali mai i fafo. Na lagona lelei e lo'u tamā la'u tomumu i le lē tali mai i lo'u mana'o. Ua fofola lo'u fala ma 'ou ta'oto ona 'ou mafaufau lea i lo matou 'āiga. Na omai nei o'u tausoga mai Niu Sila fa'asufi lo'u tamā i ni o latou matai na fai lava i le Kirisimasi, a'o lenei ua na talitua limaina lo'u mana'o.

Se vāega o le tala: O le tautua fia matai e fa'amaga ai le 'ele'ele.

Tusia e: Ta'iao Matiu Dr Matāvai Tautunu

I.

GAGANA FA'AMAUINA

(6 togi)

FA'ATONUAGA:

Filifili se Tala Pu'upu'u (Tala Pupu'u) po'o se Tala Moni po'o se Tala Fatu na e su'esu'eina e tali mai ai fesili o le vaega lenei.

Fa'aaogā na'o tala o lo'o fa'amauina i le Fa'asinoala.

A tusi lau tali, ia aofia ma manino vāega nei;

- Itu'āiga Tala
- Igoa o le Tala
- Igoa o le Tusitala po'o lē na Fa'aliliuina
- Igoa o le Tusi
- Manatu Autū o le Tali
- Mālamalama i le Tala

FESILI:

Fa'amatala mai se tagata 'autū o se tala na e su'esu'eina ma fa'amālamalama manino mai po'o le a le vāega o le tala na matuā o'otia ai lou loto i lea tagata 'autū, a o le a foi le mafua'aga.

FA’ATONUGA: Fili le tali aupito sa’o ona tusi lea o le mata’itusi o le tali sa’o i totonu o le tama’i pusa ua saunia mo le Fesili 20, Fesili 25, Fesili 26 ma le Fesili 28.

20. A tu le povi i le umu o lona uiga ua;

- A. mu le ūmu.
- E. mata le ūmu.
- I. sasa’e le ūmu.
- O. āfulu le ūmu.

Tomai Ausia 1

21. O le a le uiga o le fuai’upu lea;

O e sapo le māsina

Tomai ‘Ausia 2

22. Fa’amālamalama mai le gaiioiga a taulele’a o se nu’u pe a fifi le taufolo.

Tomai ‘Ausia 2

28. O le ā le mea e tupu pe a ta le 12.00 i le aoauli?

- A. Soliata le la.
- E. Faliu le la.
- I. Pale le la.
- O. Fa'anaelupe le la.

Tomai Ausia 1

29. Fa'amatala mai le mea e tupu pe 'a tagi fesaea'i ma felelea'i le iao.

Tomai 'Ausia 2

FA’ATONUGA: Fili le tali aupito sa’o ona tusi lea o le mata’itusi o le tali sa’o i totonu o le tama’i pusa ua saunia mo Fesili 31, ma le 34.

30. Na talimālō lo outou ‘āiga i le malaga mai Niu Sila, ona alu atu lea o le āsiga a le faifeau o le ūmu talo ma lu’au, 5 pa’a, 4 moa Sāmoa ma le pua’a. O oe lea sa folafolaina le fa’aaloalo. Tusi lelei mai le folafolaina o le suavai. Ia aofia ai upu fa’aaloalo o taumafa e pei ona tā’ua.

Blank writing lines for question 30.

Tomai ‘Ausia 4

31. O ai e folafolaina ‘ava pe ‘a fai le usu i se malaga?

- A. Taule’ale’a o le nu’u talimālō.
- E. Taule’ale’a o le nu’u malaga.
- I. Tulafale o le nu’u talimālō.
- O. Tulafale o le nu’u malaga.

Small square box for question 31.

Tomai Ausia 1

35. Fa'amālamalama mai le 'ofuina o le **lu'au niu**. Fa'aaogā le laufa'i ma le lau'ulu.

Tomai 'Ausia 2

36. Tusi mai le fa'asologa sa'o o le fa'asologa o le **'ava o le feiloa'iga**.

1. Tufa le 'ava
2. Lauga usu
3. Fono o le 'ava
4. Sufi le 'ava

Fa'asologa Sa'o

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Tomai Ausia 4

37. **Toe tusi e oe le palakalafa o lo'o i lalo i le gagana faigofie.**

Talofa e, ua malomaloā le falaefu ma le apulupulusia i tofaga o le Aofa'alupega. O le taimi lea ua matala le tamole ma ua pa le lau aitu a le aulotu ma le 'āiga.

Tomai 'Ausia 3

NŪMERA Ā'OGA									

SSC GAGANA SĀMOA

2023

(Mō le Togipepa)

ĀLĀFUA		TOGI	TOGI 'AUSIA	TOGI AOFA'I	SIAKI AED
ĀLĀFUA 1	VĀEGA 'ESE'ESE O LE GAGANA	9			
ĀLĀFUA 2	A'OINA O LE GAGANA	16			
ĀLĀFUA 3	FA'AMAUMAUGA & FETUFAA'IGA	16			
ĀLĀFUA 4	FESO'OTA'IGA I ALA FA'ASALALAU	21			
ĀLĀFUA 5	AGANU'U A SĀMOA	22			
ĀLĀFUA 6	FA'AFIIFIAGA MA TA'ALOGA	16			
AOFA'IGA		100			